

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

**Informatie over de aanpak
van huiselijk geweld en
kindermishandeling op
het Sint-Janscollege**

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Huiselijk geweld en kindermishandeling	3
Wat is huiselijk geweld en kindermishandeling?.....	3
Vormen huiselijk geweld en kindermishandeling.....	3
Vormen van huiselijk geweld	3
Vormen van kindermishandeling	3
Herkennen van huiselijk geweld en kindermishandeling.....	3
Gevolgen van huiselijk geweld en kindermishandeling.....	4
Meldcode bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling	5
Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling	6
Stap 1: In kaart brengen van melding en signalen	6
Stap 2: Collegiale consultatie en eventueel raadpleging instanties.....	6
Stap 3: Gesprek met de leerling en/of ouders.....	7
Stap 4: Aard en ernst huiselijk geweld / kindermishandeling afwegen.....	8
Stap 5: Beslissen – Hulp organiseren of Melden	8
Verantwoordelijkheden van het Sint-Janscollege	10
Bronnen	11
Bijlage 1: Signalen en risicofactoren huiselijk geweld en kindermishandeling	12
Signalen huiselijk geweld en/of kindermishandeling.....	12
Signalen bij seksueel misbruik	14
Risicofactoren huiselijk geweld en kindermishandeling.....	14
Bijlage 2: Overzicht stappenplan meldcode	16
Bijlage 3: Instrumenten signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling	17
Licht Instrument Risicotaxatie Kindermishandeling (LIRIK)	17
De Child Abuse Risk Evaluation - Nederlandse versie (CARE-NL)	22
Bijlage 4: Contactgegevens instanties huiselijk geweld en kindermishandeling	30

Voorwoord

Voor u ligt de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van het Sint-Janscollege. Sinds 1 juli 2013 zijn beroepskrachten verplicht de Meldcode te gebruiken bij vermoedens van geweld in huiselijke kring. Dit geldt voor alle beroepskrachten die met kinderen en jongeren werken, zoals in de jeugdgezondheidszorg, het onderwijs, de kinderopvang, de jeugdzorg, de maatschappelijke ondersteuning en ook voor politie en justitie. Gebruik van een Meldcode geeft beroepskrachten houvast bij het signaleren en in gang zetten van interventies, opdat het geweld stopt. Iedere meldcode bevat een stappenplan, dat huiselijk geweld en/of kindermishandeling signaleert tot aan het moment dat er eventueel een beslissing moet worden genomen over het doen van een melding. De melding op zichzelf is niet verplicht: de beslissing om vermoedens van huiselijk geweld wel of niet te melden, neemt de professional. Het stappenplan van de meldcode biedt hem/haar alleen houvast bij die afweging. Door het stappenplan wordt getracht de beroepskracht duidelijk te maken wat er van hem/haar wordt verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling en hoe hij/zij op een verantwoorde wijze komt tot een besluit over het wel of niet doen van een melding.

Vanaf juni 2016 is mw. N. Schut de aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld op het Sint-Janscollege. Zij is het eerste aanspreekpunt binnen school met betrekking tot vragen en advies omtrent huiselijk geweld en kindermishandeling. Indien mw. Schut niet bereikbaar is, kunt u natuurlijk terecht bij de leerlingbegeleiding of de vertrouwenspersonen van het Sint-Janscollege.

Namens de leerlingbegeleiding.

N. Schut
E. Hensen

Huiselijk geweld en kindermishandeling

Wat is huiselijk geweld en kindermishandeling?

Huiselijk geweld is het (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke- of familiekring, zoals (ex)partner, gezins- en familieleden of huisgenoten. Onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling en eengerelateerd geweld.

Kindermishandeling is iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking.

Vormen huiselijk geweld en kindermishandeling

Vormen van huiselijk geweld

- Partnergeweld en ex-partnergeweld in alle verschijningsvormen, ook psychische mishandeling en stalking;
- Ouderenmishandeling: dit is lichamelijk mishandeling, psychische mishandeling, financiële uitbuiting, verwaarlozing en/of seksueel misbruik van oudere(n);
- Eengerelateerd geweld: dit is geestelijk of lichamelijk geweld om de geschonden eer van de familie te herstellen. Zo valt te denken aan eerwraak of huwelijksdwang;
- Oudermishandeling; dit is geestelijk of lichamelijk geweld richting de ouder(s).

Vormen van kindermishandeling

- Lichamelijke mishandeling: alle vormen van lichamelijk geweld;
- Emotionele of geestelijke mishandeling: een volwassen persoon scheldt het kind regelmatig uit, is vaak afwijzend en vijandig tegen het kind of maakt het kind opzettelijk bang;
- Lichamelijke verwaarlozing: het kind krijgt niet de zorg en verzorging die het nodig heeft.
- Emotionele of geestelijke verwaarlozing: doorlopend tekort aan positieve aandacht voor het kind. Het negeren van de behoefte van het kind aan liefde, warmte, geborgenheid. Hieronder valt ook de situatie waarbij een kind getuige is van geweld tussen ouders of verzorgers. Deze vorm van kindermishandeling komt het meest voor, maar wordt als zodanig het minst (h)erkend;
- Seksueel misbruik: seksuele aanrakingen die een volwassene een kind opdringt.

Herkennen van huiselijk geweld en kindermishandeling

In bijlage 1 staat een overzicht van signalen en risicofactoren van huiselijk geweld en/of kindermishandeling bij leerlingen tussen de 12 en 18 jaar gegeven. Dit kan als hulpmiddel gebruikt worden om een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling te onderbouwen. Niet om kindermishandeling te 'bewijzen'! Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk ook een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

Gevolgen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Huiselijk geweld leidt voornamelijk tot (sterke) emotionele problemen. Slachtoffers verliezen vaker het vertrouwen in zichzelf en in anderen. Ze hebben vaker problemen met intimiteit en seksualiteit, en vinden het moeilijker om relaties aan te gaan. Kinderen die getuige zijn geweest van huiselijk geweld kunnen last krijgen van problemen als depressie, plotselinge gedragsverandering(en), terugtrekken, concentratieverlies, baldadigheid, angst en boosheid. Bij jongens lijkt blootstelling aan geweld vaker tot externaliserend (naar buiten toe gericht) en agressief gedrag te leiden dan bij meisjes. Naast deze emotionele problemen, leidt huiselijk geweld bij veel slachtoffers ook tot andere problemen, zoals problemen op werk, met huisvesting en financiële problemen.

Meldcode bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Het bevoegd gezag van het Sint-Janscollege

Overwegende:

- ✓ dat het Sint-Janscollege verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan zijn leerlingen en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan leerlingen die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- ✓ dat van de beroepskrachten die werkzaam zijn bij het Sint-Janscollege op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met leerlingen attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;
- ✓ dat het Sint-Janscollege een meldcode wenst vast te stellen zodat de beroepskrachten die binnen het Sint-Janscollege werkzaam zijn weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- ✓ dat het Sint-Janscollege in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de beroepskrachten bij deze stappen ondersteunt;
- ✓ dat onder beroepskracht in deze code wordt verstaan: het personeelslid die voor het Sint-Janscollege werkzaam is en die in dit verband aan leerlingen van de organisatie zorg, begeleiding, onderwijs, of een andere wijze van ondersteuning biedt.

In aanmerking nemende:

- ✓ de Wet bescherming persoonsgegevens (en vanaf mei 2018 de Algemene verordening gegevensbescherming);
- ✓ de Wet op de jeugdzorg;
- ✓ de Wet maatschappelijke ondersteuning.

stelt de volgende Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vast (vanaf pagina 6).

Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Van een melding van huiselijk geweld en/of kindermishandeling wordt gesproken, indien slachtoffer, medeleerling(en), docent(en)/mentor(en), het onderwijs ondersteunend personeel, ouder(s)/verzorger(s) en/of eventueel de voorgaande school aangeeft/aangeven dat bij een bepaalde leerling het vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling bestaat. Het personeel op het Sint-Janscollege (hierna beroepskracht) neemt hierbij een signalerende rol op zich.

De melding van huiselijk geweld en/of kindermishandeling wordt in eerste instantie bij de mentor gedaan. Indien er spoed geëist wordt en de mentor afwezig is, wordt de melding bij de leerlingcoördinator gedaan. Na een melding worden de onderstaande stappen doorlopen, de uitvoering van deze stappen worden in Magister nauwkeurig bijgehouden (dossievorming). Het is belangrijk dat er voorzichtig met de informatie wordt omgegaan. De signalen die opgevangen worden kunnen namelijk ook een andere oorzaak hebben, ongeacht hoe sterk de signalen zijn. Indien de informatie van derden komt, vermeld dan altijd de bron. Tevens moet niet vergeten worden dat iemand onschuldig is tot het tegendeel is bewezen. Behandel de informatie dus vertrouwelijk en ga er discreet mee om.

In bijlage 2 is visueel het stappenplan in kaart gebracht. Nu zullen alle stappen volledig uitgeschreven worden toegelicht.

Stap 1: In kaart brengen van melding en signalen

- De beroepskracht die vermoedens heeft van huiselijk geweld en/of kindermishandeling, zal de signalen van potentieel kindermishandeling en/of huiselijk geweld in kaart brengen en legt deze in het eigen dossier van de leerling en in Magister vast;
- De signalen van potentieel kindermishandeling en/of huiselijk geweld moeten zo feitelijk/objectief mogelijk worden beschreven. Ondersteun het indien nodig/mogelijk met foto's en/of filmpjes. Gebruik ter ondersteuning de signalenlijst in bijlage 1.

Stap 2: Collegiale consultatie en eventueel raadpleging instanties

- Als de beroepskracht alle signalen die aanleiding geven voor vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling in kaart heeft gebracht, bespreekt hij/zij dit met de leerlingcoördinator. Zij besluiten samen of de vermoedens gegrond lijken of niet. Indien nodig nemen zij contact op met Veilig Thuis en/of een letseldeskundige voor advies (contactgegevens in bijlage 3);
- Indien de vermoedens niet gegrond lijken, zullen er geen verdere stappen worden ondernomen. De beroepskracht zal de leerling wel in de gaten blijven houden (overige stappen worden niet doorlopen);
- Indien de vermoedens gegrond lijken, zal de beroepskracht de aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld (hierna: aandachtsfunctionaris) op de hoogte

stellen. De aandachtsfunctionaris doorloopt (eventueel met beroepskracht en coördinator) vervolgens stap 3 t/m 6.

Stap 3: Gesprek met de leerling en/of ouders

Gesprek leerling

- De aandachtsfunctionaris (en eventueel de beroepskracht) bereidt het gesprek met de leerling voor door goed te overwegen wat hij/zij wilt zeggen. Indien wenselijk kan het gesprek samen met de beroepskracht worden gevoerd. Tevens kan Veilig Thuis worden geraadpleegd voor advies met betrekking tot het gesprek (contactgegevens in bijlage 3);
- Tijdens het gesprek is het belangrijk dat de aandachtsfunctionaris het doel van het gesprek uitlegt. Dit doet hij/zij door de objectieve, in kaart gebrachte signalen van potentieel kindermishandeling en/of huiselijk geweld te beschrijven en de leerling uit te nodigen hier een reactie op te geven;
- De aandachtsfunctionaris bespreekt dit gesprek met de zorgcoördinator en de leerlingcoördinator. Samen overleggen ze welke stap het beste is: een gesprek met ouders aangaan of door naar stap 4;
- Indien de leerling zelf de melding heeft gedaan, wordt nu samen besproken welke vervolgstappen het beste kunnen worden ondernomen: een gesprek met ouders aangaan of door naar stap 4.

Gesprek ouders

- De aandachtsfunctionaris en de beroepskracht bereiden het gesprek met de ouders voor door goed te overwegen wat zij willen zeggen. Indien wenselijk kan ondersteuning gevraagd worden aan de zorgcoördinator bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek. Hiervoor kan ook Veilig Thuis geraadpleegd worden (contactgegevens in bijlage 3);
- Tijdens het gesprek is het belangrijk dat de aandachtsfunctionaris het doel van het gesprek duidelijk uitlegt. Dit doet hij/zij door de objectieve, in kaart gebrachte signalen van potentieel kindermishandeling en/of huiselijk geweld te beschrijven en de ouder(s) uit te nodigen hier een reactie op te geven. Samen wordt gezocht naar een goede oplossing in deze situatie;
- De aandachtsfunctionaris en/of de beroepskracht bespreekt/bespreken dit gesprek met de zorgcoördinator en de leerlingcoördinator. Samen overleggen ze welke stap het beste is: (1) de ouders zelf eerst de kans te geven verandering te bewerkstelligen of (2) door naar stap 4. Indien er voor (1) wordt gekozen, is het belangrijk dat er contact met ouders en leerling wordt gehouden om te controleren of de afspraken worden nagegaan;
- Indien het huiselijk geweld en/of de kindermishandeling stopt, zullen er geen verdere stappen worden ondernomen. De aandachtsfunctionaris en de beroepskracht zullen de leerling en de gezinssituatie wel in de gaten blijven houden (overige stappen worden niet doorlopen). Indien het huiselijk geweld en/of de kindermishandeling echter niet stopt of opnieuw begint, ga dan door naar stap 4;
- Indien de ouder(s) zelf de melding heeft/hebben gedaan, wordt nu samen besproken welke vervolgstappen het beste kunnen worden ondernomen: (1) de ouders zoeken zelf hulp om het huiselijk geweld en/of de kindermishandeling te stoppen of (2) door naar stap 4;

- Indien er voor (1) wordt gekozen, is het belangrijk dat er contact met ouders en leerling wordt gehouden om te controleren of de afspraken worden nagegaan. Indien het huiselijk geweld en/of de kindermishandeling stopt, zullen er geen verdere stappen worden ondernomen. De aandachtsfunctionaris zal de leerling en de gezinssituatie wel in de gaten blijven houden (overige stappen worden niet doorlopen). De aandachtsfunctionaris spreekt af met de beroepskracht of hij/zij de leerling ook in de gaten moet blijven houden. Indien het huiselijk geweld en/of de kindermishandeling echter niet stopt of opnieuw begint, ga dan door naar stap 4;
- Ook wordt overwogen of het noodzakelijk is om, gelet op de bedreiging van de jeugdige, een melding te doen in de Verwijsindex Risicjongeren (www.multisignaal.nl). Indien er melding wordt gedaan, zullen de ouders op de hoogte worden gesteld.

N.B. Het doen van een melding zonder dat de signalen van potentieel kindermishandeling en/of huiselijk geweld zijn besproken met de leerling en/of ouder(s), is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de leerling, die van school, of die van een ander in het geding is;
- als er goede redenen zijn om te veronderstellen dat de leerling door dit gesprek het contact zal verbreken.

Stap 4: Aard en ernst huiselijk geweld / kindermishandeling afwegen

- De aandachtsfunctionaris, leerlingcoördinator en zorgcoördinator kijken kritisch naar de beschrijving van de signalen van potentieel kindermishandeling en/of huiselijk geweld, uitkomsten van het gesprek met leerling en/of ouders en eventueel het deskundige advies dat de aandachtsfunctionaris heeft ingewonnen;
- De aandachtsfunctionaris, de zorgcoördinator, de leerlingcoördinator en eventueel de beroepskracht moeten het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling inschatten, evenals de aard en de ernst van dit geweld. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van één van de instrumenten voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling (zie bijlage 2);
- De conrector en teamleider worden op de hoogte gesteld van alle gegevens. De leerling wordt vervolgens besproken in een vergadering van het ondersteuningsteam (hierna: o-team) waarbij alle verzamelde gegevens worden overlegd, tenzij de situatie dermate acuut is dat er meteen actie moet worden ondernomen. Het o-team bestaat uit leerlingbegeleider, zorgcoördinator, Begeleider Passend Onderwijs, schoolarts, leerplichtambtenaar, schoolmaatschappelijk werk en consulent expertiseteam. Indien wenselijk kan er tevens een beroep worden gedaan op o.a. de schoolagent, de contactpersoon van het samenwerkingsverband en de GZ-psycholoog/orthopedagoog betrokken bij het samenwerkingsverband.

Stap 5: Beslissen – Hulp organiseren of Melden

- Het o-team faciliteert de noodzakelijke hulp en geeft handelingsadviezen aan de school. Daarnaast overleggen de leden van het o-team of de aandachtsfunctionaris een melding moet doen bij Veilig Thuis. Dit laatste moet zeker overwogen worden indien de leerling niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling beschermd kan worden of als er getwijfeld wordt of er voldoende bescherming kan worden geboden.

Deze stappen worden allen ondernomen onder de voorwaarde dat de situatie niet dermate acuut is dat er meteen een melding bij Veilig Thuis moet worden gedaan;

- De aandachtsfunctionaris bespreekt de uitkomst met ouder(s), leerling, leerlingcoördinator en eventueel beroepskracht.

Hulp organiseren

- Indien de hulp zelf wordt georganiseerd, wordt met alle betrokken hulpinstanties afgesproken wie de zorg organiseert. Dit zal hoogstwaarschijnlijk de externe hulpinstantie zijn waar de leerling wordt aangemeld, zoals schoolmaatschappelijk werk of Xonar. De aandachtsfunctionaris houdt de effecten van deze hulp in de gaten door contact te houden met leerling en/of ouders. Tijdens de vergaderingen van het o-team worden de effecten van de hulp eveneens in de gaten gehouden en wordt de aanpak, indien nodig, bijgesteld. Indien de situatie stabiel is en het huiselijk geweld en/of kindermishandeling is gestopt, zal er vanuit de externe hulpinstanties nazorg worden geboden en zullen zij en school de situatie van het gezin in de gaten houden;
- Indien het huiselijk geweld en/of de kindermishandeling niet stopt of opnieuw begint, zal alsnog een melding worden gedaan.

Melden

- Indien een melding wordt gedaan, legt de aandachtsfunctionaris samen met conrector, teamleider, zorgcoördinator of leerlingcoördinator tijdens het gesprek met leerling en ouder(s) (afhankelijk van de situatie of dit gezamenlijk of afzonderlijk wordt besproken) uit waarom er een melding wordt gedaan en wat het doel daarvan is. Hierbij wordt ruimte gelaten voor de betrokkenen om een reactie te geven. In het geval de leerling en/of ouder(s) bezwaar heeft/hebben, wordt gekeken hoe school hieraan tegemoet kan komen. Indien dit niet mogelijk is, moeten de bezwaren afgewogen worden tegen de noodzaak om de leerling en/of ouder(s) te beschermen tegen (de aard en ernst van) het huiselijk geweld en/of de kindermishandeling;
- Wat betreft het doen van de melding zelf, is het belangrijk dat de aandachtsfunctionaris zoveel mogelijk feiten en gebeurtenissen overlegt en hierbij aangeeft van wie deze informatie afkomstig is. De aandachtsfunctionaris overlegt tevens met Veilig Thuis wat school na de melding, binnen de grenzen van de gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kan doen om de leerling en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling te beschermen.

N.B. Het doen van een melding zonder dat dit besproken is met de leerling en/of ouder(s), is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de leerling, die van school, of die van een ander in het geding is;
- als er goede redenen zijn om te veronderstellen dat de leerling door dit gesprek het contact zal verbreken.

Verantwoordelijkheden van het Sint-Janscollege

Om het voor personeelsleden mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt het Sint-Janscollege er zorg voor dat:

- ✓ binnen de organisatie en in de kring van leerlingen bekendheid wordt gegeven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- ✓ voldoende deskundigen beschikbaar zijn – er zal scholing nodig zijn – die de personeelsleden kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de code;
- ✓ de meldcode aansluit op de werkprocessen binnen de organisatie;
- ✓ de werking van de meldcode regelmatig wordt geëvalueerd (bijvoorbeeld in MT-overleg) en dat zo nodig acties in gang worden gezet om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- ✓ afspraken worden gemaakt over de wijze waarop het Sint-Janscollege zijn personeelsleden zal ondersteunen als zij door leerlingen in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen.

Bronnen

- Kadera (2013). *Digitale signalenkaart huiselijk geweld*. Geraadpleegd op 29-09-2013, <http://www.kadera.nl/Menu.php?menu=225>
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2012). *Basismodel Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling*. Geraadpleegd op 26-09-2013, <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/02/basismodel-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling.html>
- Nederlands Jeugdinstituut (2009). Licht Instrument Risicotaxatie Kindermishandeling (LIRIK). Geraadpleegd op 28-09-2013 via <http://www.ggd-nijmegen.nl/professionals/gemeenten/~media/Files/ggd-nijmegen/Professionals/Gemeenten/Experiment%20Jeugdzorg%20Dichtbij/LIRIK.ashx>
- Ruiter, C. de, & Jong, E. de (2005). *Child Abuse Risk Evaluation – Nederland (CARE-NL)*. Geraadpleegd via op 28-09-2013, <http://oggzgv.handelingsprotocol.nl/4-wegen3/risicotaxatie-instrumenten>
- Wolzak, A. (2009). *Kindermishandeling: signaleren en handelen*. Geraadpleegd op 29-09-2013, <http://www.nji.nl/signalenkm12tot18.pdf>

Bijlage 1: Signalen en risicofactoren huiselijk geweld en kindermishandeling

Signalen huiselijk geweld en/of kindermishandeling

Lichamelijk welzijn:

- Blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden;
- Te dik;
- Slecht onderhouden gebit;
- Regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen;
- Stinkt en/of heeft regelmatig smerige kleren aan;
- Oververmoeid;
- Vaak ziek;
- Ziektes herstellen slecht;
- Hongerig;
- Eetstoornis(sen);
- Achterblijvende motoriek.

Gedrag van het kind:

- Timide, depressief;
- Weinig spontaan;
- Passief, lusteloos en/of weinig interesse in omgeving/activiteiten;
- Apathisch, toont geen gevoelens of pijn;
- In zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld;
- Labiel;
- Erg nerveus;
- Hyperactief;
- Negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst;
- Negatief lichaamsbeeld;
- Agressief, vernielzucht;
- Overmatige masturbatie.

Gedrag richting andere kinderen:

- Agressief;
- Speelt weinig met andere kinderen;
- Vluchtige vriendschappen;
- Wantrouwend;
- Niet geliefd bij andere kinderen.

Gedrag richting ouders:

- Angstig, schrikachtig, waakzaam;
- Meegaand, volgzaam;
- Gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders;
- Agressief.

Gedrag richting andere volwassenen:

- Angst om zich uit te kleden;
- Angst voor lichamelijk onderzoek;
- Verstijft bij lichamelijk contact;
- Angstig, schrikachtig, waakzaam;
- Meegaand, volgzaam;
- Agressief;
- Overdreven aanhankelijk;
- Wantrouwend;
- Vermijdt oogcontact.

Overige signalen:

- Plotselinge gedragsverandering;
- Gedraagt zich niet naar zijn leeftijd;
- Slechte leerprestaties;
- Rondhangen na school;
- Taal- en spraakstoornissen;
- Alcohol- of drugsmisbruik;
- Weglopen;
- Crimineel gedrag.

Gedrag van de ouder zelf:

- Onverschillig over het welzijn van het kind;
- Laat zich regelmatig negatief uit over het kind;
- Troost het kind niet;
- Geeft aan het niet meer aan te kunnen;
- Is verslaafd;
- Is ernstig (psychisch) ziek;
- Kleedt het kind te warm of te koud aan;
- Zegt regelmatig afspraken af;
- Houdt het kind vaak thuis van school;
- Heeft irreële verwachtingen van het kind;
- Zet het kind onder druk om te presteren.

Gezinssituatie:

- Samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen;
- Sociaal isolement;
- Alleenstaande ouder;
- Partnermishandeling;
- Gezin verhuist regelmatig;
- Slechte algehele hygiëne.

Signalen bij seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn:

- Verwondingen aan geslachtsorganen;
- Vaginale infecties en afscheiding;
- Jeuk bij vagina of anus;
- Pijn in bovenbenen;
- Pijn bij lopen of zitten;
- Problemen bij plassen;
- Urineweginfecties;
- Seksueel overdraagbare aandoeningen;
- (angst voor) Zwangerschap.

Gedrag van het kind:

- Drukt benen tegen elkaar bij lopen;
- Afkeer van lichamelijk contact;
- Maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek;
- Extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik;
- Veel wisselende seksuele contacten met leeftijdgenoten;
- Zoekt seksuele toenadering tot volwassenen;
- Prostitutie.

Risicofactoren huiselijk geweld en kindermishandeling

Huisvesting:

- Ontevreden over woning en/of woonomgeving;
- Moeizame verhuizing en/of verbouwing;
- Buren met negatieve invloed;
- De jongere woont noodgedwongen zelfstandig.

Financiën:

- Inkomensderving ouders;
- Betalingsachterstanden en/of schulden;
- Gevoelig voor abonnementen (bijv. nieuwe gsm met langlopend contract).

Sociaal functioneren:

- Verkering en/of vrienden met negatieve invloed;
- Moeizame scheiding ouders;
- Teveel verantwoordelijkheden in verhouding met de leeftijd van de jongere.

Psychisch functioneren:

- Loyaliteitsconflicten;
- Overmatige stress;
- Ontwikkelings- en/of persoonlijkheidsstoornis;
- Psychische en/of verslavingsproblematiek ouders en/of jongere.

Zingeving:

- Onwrikbare religieuze overtuigingen (opvattingen die niet met het gezin bespreekbaar zijn, zoals nut van inenten bij kinderen etc.);
- Spanningsveld tussen opgroeien in twee culturen;
- Opvattingen over o.a. seksualiteit en autoriteit die regelmatig tot conflicten leiden binnen het gezin;
- Zoeken naar eigen identiteit.

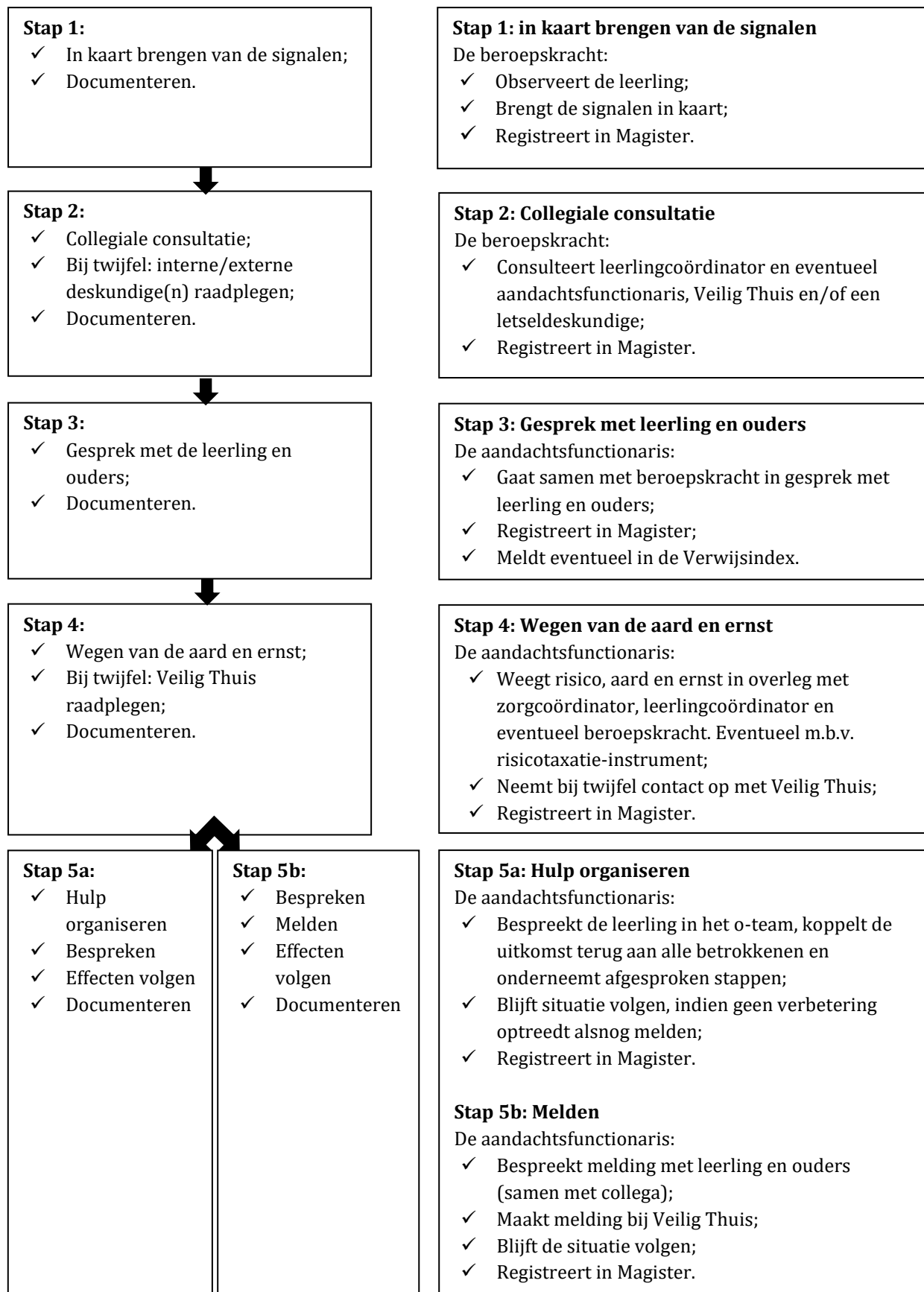
Lichamelijk functioneren:

- Puberteit, o.a. hormonale verandering;
- Ziekte binnen de familie.

Praktisch functioneren:

- Moeizame planning en taakverdeling;
- Dagbesteding;
- Spanningsveld tussen eigen verantwoordelijkheid en gezinsverantwoordelijkheid;
- Ongezonde (bij)baan/hobby jongere.

Bijlage 2: Overzicht stappenplan meldcode

Bijlage 3: Instrumenten signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling

Licht Instrument Risicotaxatie Kindermishandeling (LIRIK)¹

Datum : _____
Naam leerling : _____
Ingevuld door : _____

1. Huidige veiligheidssituatie

A. Directe veiligheid

- Bedreiging door ouder(s)/primaire opvoeder(s):
 - Ernstige kindermishandeling
 - Onvoldoende bescherming
 - Onvoldoende basiszorg
 - Opvoeder niet beschikbaar
 - Ouder(s) belemmeren zicht op / toegang tot jeugdige
- Bedreiging door jeugdige zelf
- Bedreiging door ander gezinslid / derde, namelijk:

Zijn er vermoedens of aanwijzingen dat de jeugdige op dit moment fysiek in gevaar is?

- Ja Nee Onbekend

Toelichting: _____

B. Omgang ouder(s) - jeugdige

Zijn er concrete aanwijzingen voor:

▪ Lichamelijk of psychisch geweld	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
▪ Verwaarlozing	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
▪ Seksueel misbruik	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
▪ Getuige van huiselijk geweld	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend

Zorgen over opvoeding en verzorging:

▪ Bescherming en veiligheid	☐ Zorgen	☐ Geen zorgen	☐ Onbekend
▪ Basale verzorging	☐ Zorgen	☐ Geen zorgen	☐ Onbekend
▪ Emotionele warmte (ondersteuning)	☐ Zorgen	☐ Geen zorgen	☐ Onbekend
▪ Regels en grenzen	☐ Zorgen	☐ Geen zorgen	☐ Onbekend

¹ © Nederlands Jeugdinstituut (2009). Licht Instrument Risicotaxatie Kindermishandeling (LIRIK). Geraadpleegd op 28-09-2013 via <http://www.ggd-nijmegen.nl/professionals/gemeenten/~media/Files/ggd-nijmegen/professionals/gemeenten/Experiment%20Jeugdzorg%20Dichtbij/LIRIK.ashx>

- Stimulering Zorgen Geen zorgen Onbekend
- Stabiliteit Zorgen Geen zorgen Onbekend
- Anders, namelijk: Zorgen Geen zorgen Onbekend

Als één of meer onbekend:

- ouder geeft geen inzicht in eigen handelen
- onvoldoende informatie beschikbaar

Zijn er aanwijzingen voor bedreigend handelen of nalaten van de ouder(s)?

- Ja Nee Onbekend

Toelichting: _____

C. Jeugdige(n)

- Psychosociaal functioneren Zorgen Geen zorgen Onbekend
- Lichamelijke gezondheid Zorgen Geen zorgen Onbekend
- Vaardigheden en cognitieve ontwikkeling Zorgen Geen zorgen Onbekend
- Anders, namelijk: Zorgen Geen zorgen Onbekend

Zijn er kindsignalen die wijzen op een onveilige opvoedingssituatie of kindermishandeling)?

- Ja Nee Onbekend

Toelichting: _____

D. Risicofactoren

Risicofactoren bij de ouder(s)

Functioneren als opvoeder:

- Eerder een kind mishandeld, verwaarloosd of misbruikt Ja Nee Onbekend
- Ontoereikende pedagogische kennis en/of vaardigheden Ja Nee Onbekend
- Problemen in de ouder-kind interactie Ja Nee Onbekend
- Minimaliseren/ontkennen aangetoonde kindermishandeling Ja Nee Onbekend
- Negatieve houding t.a.v. kind Ja Nee Onbekend

Persoonlijk functioneren:

- Psychiatrische problematiek Ja Nee Onbekend

▪ Verslavingsproblematiek	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
▪ Verstandelijke beperking	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
Beschikbaarheid voor het kind:			
▪ Fysiek	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
▪ Emotioneel	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
Voorgeschiedenis:			
▪ Op jonge leeftijd (<18 jaar) ouder geworden	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
▪ Zelf slachtoffer van kindermishandeling	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
▪ Eerder geweld gebruikt tegen personen	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
Problematische partnerrelatie	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
Anders: _____	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend

Risicofactoren bij jeugdige(n), gezin en/of omgeving

Jeugdige(n):

▪ Jong kind (< 5 jaar)	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
▪ Belaste voorgeschiedenis (bijv. prematuur)	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
▪ (Ernstige) ziekte of handicap	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
▪ Gedrags- en/of ontwikkelingsproblemen	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
▪ Moeilijk temperament	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
▪ Ongewenst	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
▪ Anders: _____	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend

Gezin en omgeving:

▪ Eenoudergezin, stiefgezin, groot gezin	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
▪ Veel conflicten	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
▪ Huiselijk geweld	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
▪ Instabiel, ongeregeld leven	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
▪ Materiële/financiële problemen (werkloosheid, huisvesting)	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
▪ Ingrijpende levensgebeurtenissen	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
▪ Sociaal isolement/sociaal conflict	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend
▪ Anders: _____	☐ Ja	☐ Nee	☐ Onbekend

Zijn er risicofactoren voor kindermishandeling)?

Ja Nee Onbekend

Toelichting: _____

Conclusie huidige veiligheidssituatie

- Er is sprake van een levensbedreigende situatie of direct fysiek gevaar
- Er is sprake van feitelijk aangetoonde kindermishandeling
 - Op dit moment
 - In het verleden (nu gestopt)
- Er is mogelijk sprake van kindermishandeling
 - Er lijkt sprake van bedreigend handelen of nalaten van de ouder(s)
 - Er zijn kindsignalen die daarop wijzen
 - Er zijn risicofactoren bij de ouder(s)
 - Er zijn risicofactoren bij jeugdige, gezin en/of omgeving
 - Ouder geeft geen informatie of inzicht in eigen handelen
- Er zijn geen aanwijzingen voor kindermishandeling
- Onvoldoende informatie om een oordeel te vormen

Toelichting: _____

2. Risicotaxatie

Aanvullende risicofactoren bij vermoedelijke of aangetoonde kindermishandeling:

- (Vermoedelijke) pleger heeft direct toegang tot de jeugdige
- Derden hebben geen zicht op de jeugdige

Wat kan er gebeuren?

Kans

Mogelijke risico's voor de jeugdige:

☐ Levensbedreigende situatie of direct fysiek gevaar	☐ groot	☐ reëel	☐ klein
☐ Ontstaan van kindermishandeling	☐ groot	☐ reëel	☐ klein
☐ Voortduren/herhaling van kindermishandeling	☐ groot	☐ reëel	☐ klein
☐ Anders:	☐ groot	☐ reëel	☐ klein

Verwachte gevolgen voor de jeugdige zeer ernstig ernstig matig ernstig gering

Zijn er beschermende factoren die de risico's kunnen verminderen?

veel: _____ enkele: _____ geen onbekend

Ouder(s):

- Gevoel van competentie, draagkracht
- Positief zelfbeeld
- Ondersteunende partner
- Kan eigen jeugdervaringen hanteren
- Positieve jeugdervaringen

- Kan steun vragen/profiteren van
- Emotionele beschikbaarheid
- Flexibiliteit
- Bereid en in staat om te veranderen

Gezin en omgeving:

- Steun informele netwerk: _____
- Steun informele netwerk: _____

Jeugdige:

- Sociaal vaardig
- Positief zelfbeeld
- Bovengemiddelde intelligentie
- Aantrekkelijk uiterlijk
- Goede relatie belangrijke volwassene(n)
- Egoveerkracht (stressresistentie)
- Bereid en in staat om te veranderen

Anders (wat betreft beschermende factoren van ouder(s), gezin en omgeving en jeugdige):

Conclusie risico's voor de jeugdige

Op dit moment Zeer groot groot reëel klein

Toelichting: _____

Bij voorziene veranderingen in de nabije toekomst Zeer groot groot reëel klein

Toelichting: _____

De Child Abuse Risk Evaluation - Nederlandse versie (CARE-NL)²

Datum : _____
Naam leerling : _____
Ingevuld door : _____

	Naam	Geslacht	Relatie tot kind	Geboortedatum
Melder 1				
Melder 2				
Opvoeder 1				
Opvoeder 2				
Opvoeder 3				
Kind 1				
Kind 2				
Kind 3				
Categorie mishandeling				
Reden melding/ verwijzing				

² Ruiters, C. de, & Jong, E. de (2005). *Child Abuse Risk Evaluation – Nederland (CARE-NL)*. Geraadpleegd via op 28-09-2013, <http://oggzgv.handelingsprotocol.nl/4-wegen3/risicotaxatieinstrumenten>

Ouderfactoren	Score (J-N-?-X)	Motivering	Geïndiceerde interventie
1. In het verleden gepleegde mishandeling van een kind Kritiek item: J / N	Opvoeder 1		
	Opvoeder 2		
2. De ouder/verzorger is zelf slachtoffer van kindermishandeling Kritiek item: J / N	Opvoeder 1		
	Opvoeder 2		
3. Ernstige psychische stoornis Kritiek item: J / N	Opvoeder 1		
	Opvoeder 2		
4. Suïcidale of moorddadige gedachten Kritiek item: J / N	Opvoeder 1		
	Opvoeder 2		

5. Problemen met het gebruik van middelen Kritiek item: J/ N	Opvoeder 1		
	Opvoeder 2		
6. Persoonlijkheidsstoornis gekenmerkt door boosheid, impulsiviteit of instabiliteit Kritiek item: J/ N	Opvoeder 1		
	Opvoeder 2		
7. Sterke minimalisering of ontkenning van kindermishandeling Kritiek item: J/ N	Opvoeder 1		
	Opvoeder 2		
8. Negatieve houding ten opzichte van interventie Kritiek item: J / N	Opvoeder 1		
	Opvoeder 2		

Ouder-kindfactoren	Score (J-N-?-X)	Motivering	Geïndiceerde interventie
9. Problemen met kennis over de opvoeding van kinderen, opvoedingsvaardigheden en -attitudes Kritiek item: J / N	Opvoeder 1		
	Opvoeder 2		
10. Negatieve opvattingen ten aanzien van het kind Kritiek item: J / N	Opvoeder 1		
	Opvoeder 2		
11. Problemen in de interactie tussen ouder en kind Kritiek item: J / N	Opvoeder 1		
	Opvoeder 2		

Kindfactoren	Score (J-N-?-X)	Motivering	Geïndiceerde interventie
12. Kwetsbaarheid-verhogende kenmerken van het kind Kritiek item: J / N			
Gezinsfactoren	Score (J-N-?-X)	Motivering	Geïndiceerde interventie
13. Gezinsstressoren Kritiek item: J / N			
14. Sociaal-economische stressoren Kritiek item: J / N			
15. Ontoereikende sociale steun Kritiek item: J / N			
16. Relatieve geweld Kritiek item: J / N			
17. Culturele invloeden Kritiek item: J/N			

Seksueel misbruik			
13. RRASOR Kritiek item: J / N	Eerdere arrestaties en veroordelingen voor seksueel geweld.	Veroordelingen: <ul style="list-style-type: none"> ☐ 0 (0 pnt) ☐ 1 (1 pnt) ☐ 2-3 (2pnt) ☐ 4 (3 pnt) 	Arrestaties: <ul style="list-style-type: none"> ☐ 0 (0 pnt) ☐ 1-2 (1pnt) ☐ 3-5 (2pnt) ☐ > 6 (3 pnt)
	Was het slachtoffer een vreemde (geen verwantschap)?	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Ja (1 pnt) ☐ Nee (0 pnt) 	
	Was het slachtoffer een man (mannelijk geslacht)?	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Ja (1 pnt) ☐ Nee (0 pnt) 	
	Wat is de leeftijd van de (vermoedelijke) dader?	<ul style="list-style-type: none"> ☐ 18 t/m 25 jaar (1 pnt) ☐ 25 jaar (0 pnt) 	
	Risicocategorie ³ : Laag / matig / hoog	Eindscore:	

Risicoscenario's	Motivering	
1. Aard Mogelijke (levensbedreigende) daden, die het risico verhogen		
2. Kans Wat is de kans dat mishandeling zal plaatsvinden in de toekomst?	Hoog Matig Laag	

³ Omcirkelen welk niveau van risico van toepassing is op basis van de eindscore RRASOR.

<p>3. Termijn (wanneer) Wanneer zal de volgende mishandeling plaatsvinden (week, maand of jaar bijvoorbeeld)? Wat zijn triggers van mishandeling (geweest) op basis waarvan de dreiging laag, matig of hoog is?</p>		
<p>4. Frequentie/ duur Wat is de meest waarschijnlijke frequentie en voor hoe lang zal de mishandeling plaatsvinden (dagelijks, maandelijks of een aantal keren per jaar)</p>		
<p>5. Ernst (lichamelijk) Wat kan potentieel de schade zijn voor het kind (blauwe plekken, botbreuken, brandwonden)?</p>	<p>Hoog Matig Laag</p>	
<p>6. Ernst (emotioneel) Wat is de impact (emotionele schade) van de toekomstige mishandeling?</p>	<p>Hoog Matig Laag</p>	
<p>7. Factoren die het risico verhogen of verlagen Wat zijn de protectieve en/of risicofactoren die het risico respectievelijk verlagen of verhogen?</p>		

Andere overwegingen (overige risicofactoren cruciaal voor de betreffende casus)	
Motivering:	
Eindconclusie Risicotaxatie	
Risico toekomstige kindermishandeling door Opvoeder 1	Laag Matig Hoog
Motivering (op basis van de huidige situatie):	
Risico toekomstige kindermishandeling door Opvoeder 2	Laag Matig Hoog
Motivering (op basis van de huidige situatie):	
Eindoordeel GEZIN	Laag Matig Hoog
Beoordelaar:	Datum:
Handtekening	

Bijlage 4: Contactgegevens instanties huiselijk geweld en kindermishandeling

Contactgegevens GGD

GGD Zuid-Limburg
K. Heijman, schoolarts
045-8506691
kyra.heijman@ggdzl.nl

Contactgegevens Veilig Thuis

Veilig Thuis Zuid-Limburg
Postbus 33
6400 AA Heerlen
0800-2000 (gratis en 24/7 voor iedereen)
<https://veiligthuiszl.nl>
contact@veiligthuiszl.nl

Digitale Wegwijzer Huiselijk Geweld, Kindermishandeling en Beroepsgeheim

www.huiselijkgeweld.nl/publicaties/publicaties/huiselijk_geweld_en_beroepsgeheim

Digitale signalenkaart van huiselijk geweld

www.kadera.nl/menu.php?menu=225

Andere handige sites

- ✓ www.vooreenveiligthuis.nl
- ✓ www.kindertelefoon.nl
- ✓ www.informatiehuiselijkgeweld.nl
- ✓ www.verbreekdestilte.nl
- ✓ www.centrumseksueelgeweld.nl
- ✓ www.huiselijkgeweld.nl
- ✓ www.nji.nl
- ✓ www.kindermishandeling.nl
- ✓ www.meldcode.nl
- ✓ www.justitie.nl/helpdeskprivacy
- ✓ www.kindertelefoon.nl